

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове на гл. ас. д-р Антон Иванов Генов, участник в обявения конкурс в Държавен вестник бр.57/04.07.2023 за заемане на научната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата (Архетипни символи от тракийската култура))
От проф. д.н.к. Васил Марков, преподавател в катедра Културология, Факултет по изкуствата на ЮЗУ „Неофит Рилски“, член на научното жури, назначено със Заповед № 1317/30.08.2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Конкурсът за доцент в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата (Архетипни символи от тракийската култура)) е организиран съгласно изискванията на ЗРАС РБ, Правилника за прилагането му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. На конкурса се е явил само един кандидат – гл. ас. д-р Антон Иванов Генов.

I. Кратки биографични данни за кандидата

Гл. ас. д-р Антон Иванов Генов е завършил специалност „Културология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ с бакалавърска степен през 2004 година. През 2012 година завършва магистърската програма „Културна анимация и социализация на културното наследство“ в катедра „Културология“ – ЮЗУ „Неофит Рилски“. От 2013 до 2017 година е редовен докторант в докторската програма „Теория и история на културата“ на катедра Културология при ЮЗУ „Неофит Рилски“. През 2017 година защитава докторска дисертация на тема "Скални светилища от Рило-Родопския масив. Семантични и функционални аспекти" в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата. От 2015 година е асистент, а от 2017 година и понастоящем – главен асистент в катедра Културология, Факултет по изкуствата при Югозападен университет „Неофит Рилски“. Преподавател е по дисциплините „Древни култури по българските земи, „Древно-тракийско наследство“ , „Културата на етруските“, „Туризмът на Балкански регион“, „Национални туристически обекти в България“, „Културно профилиране на туристическите дестинации“, „Културологични изследвания“, „Българска средновековна култура“ и др.

Д-р Генов има специализация по „Италиански език и култура“ в Университета за чужденци в Перуджа, Италия. Член е на Съюза на учените в България, член е на Факултетния съвет на Факултета по изкуствата при ЮЗУ „Неофит Рилски“, член е на

Университетския научно-изследователски център за древни европейски и източно-средиземноморски култури при ЮЗУ „Неофит Рилски“. Колегата Антон Генов е неуморен теренен изследовател - организатор и участник е в многобройните теренни експедиции, както и в националните и международните проекти на Центъра за древни култури от 2001 година и понастоящем. Съорганизатор и участник е в трите международни научни симпозиума „Мегалитни паметници и култови практики“ (2012, 2016, 2020 г.), на Центъра за древни култури, както и на Международния научен семинар "Дионис в Тракия. Мегалитната култура в Древна Тракия" (2014), организиран от ЮЗУ „Неофит Рилски“, Бостънския университет – САЩ и Тракийския университет Р Гърция.

Активен участник е в организацията, и провеждането на пътуващите студентски научни семинари на катедра Културология, у нас и в чужбина, посветени на културното наследство. Участник е във водещи международни и национални научно-изследователски и образователни проекти на Факултета по изкуствата, сред които се открояват “Borderless Culture” и “Action Plan” по европейската програма INTERREG Greece-Bulgaria (2017-2021), както и в Националната научно-изследователска програма „Културно-историческо наследство, национална памет и обществено развитие“ (КИННПОР) на МОН РБ (2019-2022). През 2020-2022 г. д-р Генов е функционален експерт за Факултет по изкуствата при ЮЗУ „Неофит Рилски по проекта на МОН „Студентски практики фаза 2“.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Гл. ас. д-р Антон Генов изпълнява и надвишава минималните национални изисквания за „доцент“ в Научна област 3. Социални, стопански и правни науки, както и допълнителните минимални изисквания на ЮЗУ Неофит Рилски“ за „доцент“ в същата научна област. Той участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата (Архетипни символи от тракийската култура)) с хабилитационен труд, една научна монография, една глава в колективна научна монография и 17 научни статии. Изследванията са по темата на конкурса.

Хабилитационният труд на гл. ас. д-р Антон Генов – Архетипни символи и образи от тракийската култура и изкуство. Благоевград“ УИ Неофит Рилски, 2023, ISBN 978-954-00-0329-0 се състои от 143 страници текст. Структурирана е в 5 глави. Притежава увод, заключение и подробна библиография.

В увода авторът ни въвежда в основния проблем на изследването, а именно забележителната повтораемост на образи и символи в митологията и изобразителното изкуство на много праисторически и древни общества, често при липсата на какъвто и да било културен контакт между тях. Представя в критичен и аналитичен план прилаганите до сега методи и изказаните хипотези по обяснението на този факт. Именно в тази връзка д-р Генов предлага ново методологическо решение - изследване на присъствието на архетипните символи и образи от човешката психика в древнотракийската религия, митология и изобразително изкуство. Още тук следва да отбележа, че става дума за новаторски, пилотен, интердисциплинарен по своята същност научен подход в нашата наука.

В първа глава „Богинята майка като архетип в древните култури. Примери от Древна Тракия“ авторът е анализирал архетипа на всераждащото божествено начало, олицетворено в праисторическите и древните общества от Великата богиня – майка. Представени са и са анализирани достатъчно голям брой примери за Великата богиня от древните култури от Средиземноморието, включително и за Древна Тракия, подкрепящи основната теза на д-р Генов за архетипния характер на Великата богиня. За мен в тази глава най-голям приносен характер има анализът на образа на водната нимфа като проявление на Великата богиня, от драмата на Еврипид „Рез“.

Втора глава е посветена на „Архетипът на Героя или Божественото дете като първообраз на героя-владетел в тракийската култура“. Тук авторът поддържа тезата, че като прототипи на този образ от древната митология може да се разглеждат, Херакъл, Моисей, Ромул и Рем, а „в тракийски контекст в подобен план стоят много от митовите за легендарни личности като митичното зачеване на цар Резос..., Орфей“. Д-р Генов открива, закодирана най-главната цел в архетипа на героя (формулирана от К. Г. Юнг) - да се пребори със страшните чудовища на мрака в древната посветителна обредност и в мъжката инициация. Тук водещият принос на автора намирам в очертания широк сравнителен анализ на архетипа на героя и владетеля конник от тракийската култура като символ и път към божественото, както и в очертаването на характерните му функции на ловец и воин.

Трета глава е озаглавена „Архетипният образ на мъдреца като преход към обожествяване“. Тук д-р Генов изследва превъплъщението при оттеглянето на редица митологични и фолклорни герои и превръщането им в мъдреци като последна степен на инициация преди смъртта. Според мен с основание авторът свързва този архетип с образа на праотците – символ и упование за следващите поколения в древните и

традиционните общества. Заслужава внимание тезата на колегата Антон Генов, в която той свързва сакрализирането на мъдреца с архетипа на Цялостната личност, по Юнг. Успешно, в подкрепа на тази теза е използван примерът с празните тракийски-гробници-храмове, тълкувани от автора като митологично „свидетелство“ за третата степен на обожествяване - „възнесение“ в своеобразния тракийски рай.

Четвърта глава е посветена на „Свещеният брак като архетип на логичен завършек и ново начало“. Тук д-р А. Генов изследва символиката на свещения брак в древните религии и култови практики от цивилизациите на Древния Изток в два аспекта – като символ, продуциращ плодородието на полето, по животните и хората и като знак за божествения произход на царската власт. На базата на писмени източници и сцени от монументалното тракийско изкуство авторът фокусира изследваната проблематика върху религията и митологията на Древна Тракия, разглеждайки я и в сравнителен план с митологията на древните келти. За мен най-значим научен напредък тук се открива в тезата на автора за водещата роля на образа на Великата богиня – владетелка и на живота, и на смъртта в античната религиозна представа за отъждествяване на свещеният брак и смъртта, като част от формирането на митологичната представа в Древна Тракия за обезсмъртяването на владетеля. Факт, засвидетелстван в монументалното изобразително изкуство на поне две тракийски гробници – Казанлъшката и Свещарската.

В пета глава авторът е изследвал архетипните символи в свещените места на траките. Анализът е концентриран върху проблема за проектирането на архетипното мислене върху сакрализирани планини, скали, пещери, скални арки и пр. В този контекст са изследвани обредите на преход при древнотракийските култови практики в техните свети места, както и ролята на природните кодове в тях.

В заключението гл. ас. д-р Антон Генов е обобщил резултатите от научните си търсения и е набелязал както проблеми, така и възможности за разширяване на това изследване в бъдеще.

Библиографията, приложена накрая на текста е пълна и съответства на изследваната проблематика. Съдържа общо 164 научни заглавия от които 110 на български език и 54 заглавия на латиница – на английски, немски, италиански и др. езици.

Имайки предвид всичко гореизложено убедено считам, че рецензията научен труд на гл. ас. д-р Антон Иванов Генов има интердисциплинарен характер, със значителни научни приноси и притежава всички достойнства на хабилитационен труд в Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

Монографията на д-р Антон Генов *Обожествената природа. Скални светилища от Рила, Родопите и Пирин. Велико Търново: Фабер, 2018, ISBN 978-619-00—0815-6* по същество е публикация на дисертационния му труд, поради което не подлежи на рецензиране в този текст. Така авторът дава възможност за широк достъп на научната общност до научните резултати от докторската му теза.

Гл. ас. д-р Антон Генов е **съавтор в колективната научна монография** В. Марков, Ал. Гоцев, А. Генов, Д. Спасова, Ан. Ифандиев. *Мегалитни светилища в Югозападна България. Благоевград: УИ Неофит Рилски, 2021. ISBN 978-954-00-0276-2*. Книгата е обобщаващ резултат на 20 годишните интердисциплинарни проучвания на терен на колегиума на Университетския научно-изследователски център за древни европейски и източно-средиземноморски култури на мегалитната култура в Югозападна България. Д-р Генов е автор на 3-та глава „Мегалитни светилища от Конявска планина и поречието на Струма“, както и на съответната част от каталога към колективната монография.

Основен принос в тази публикация намирам в изследването в монографичен и в каталожен вид на многобройни неизвестни и малко известни на науката скални светилища от изследвания регион, както и семантичния и функционалния анализ, на който са подложени част от тях. Достоянство на изследването е и богатия снимков материал от проучваните скални светилища, което заедно с текста го превръща в ценен първичен източник за бъдещи изследвания по тази тема.

Д-р Антон Генов е представил за участието си в конкурса за доцент **17 научни статии**, от които 11 на български и 6 на английски език. Те могат да се обособят в няколко тематични кръга, според характера на изследваната проблематика, отразяваща научните интереси и дирения на автора.

Един тематичен кръг от научни статии е посветен на представяне и анализ на семантиката и функциите на водата и скалата в античното религиозно-митологично мислене и в древните свети места. Той включва статиите: „Анцестрални култове в Древна Тракия. Култът към скалата и неговите фолклорно-митологични реминисценции (в съавторство). Някои примери от Западните Родопи в контекста на Средиземноморието“, „Magical Functions of Water in the Mythological Concepts of Ancient Cultures“ (в съавторство), „The Toponyms “The Black Rock” and “The Black Stone” – two emblematic examples of open-air sanctuaries from the Western Rhodopes“ (в съавторство), „Провирането през скален процеп като лечебна практика - традиции, съвременност и опорочаване“, „Съхранените погребални практики и вярвания в Азия като ключ към

разгадаването на миналото на Европа и религиозното мислене на човечеството“, „Обожествената природа. Сакрализираните пещери като алегория на Отвъдното“, „Приемственост в сакралното пространство на тракийските мегалити и християнските черковища от Западните Родопи“.

Специално място е отделено на връзката на водата с плодородието, с митологичните образи на Дракона и Великата Богиня – майка и със свещения брак. С култа към скалата авторът е свързал многобройните примери на обредно провиране през скални отвори, процепи и арки, като успешно ги тълкува като обредно-магическа промяна на статуса на човека. Позовавайки се на голяма група сакрални паметници от този тип от българските земи, д-р Генов ги е поставил в широк сравнителен културно-исторически план. Свързана с тази проблематика е и статията на автора посветена на символиката на пещерата, като път към отвъдното пространство, и света на предците.

Към тази група статии, посветени на култово-обредни практики в свети места, следва да се причисли и обзорната статия на колежата А. Генов за инкарнацията, като вид погребална практика и нейните дълбоки корени в праисторическите и антични общества на Изтока, както и на свидетелствата за аналогични погребални практики у траките и келтите. Специално внимание заслужава и изследването на д-р А. Генов, посветено на култовата приемственост между скалните тракийски светилища и наследилите ги християнски свети места. С ерудицията и погледа на познавач на конкретните сакрални паметници от терена на Западните Родопи, авторът е представил пространна картина на този изключително интересен процес, като е тълкувал култовата приемственост в задълбочен генеалогичен контекст, привличайки множество паралели от тракийската и елинската митология и религия. Към тази група статии следва да се приобщи и изследването на автора за откритата неотдавна скална гробница край с. Жижево. В резултат на анализа, д-р Генов достига до извода, че погребенията в скалните гробници следва да се мислят като „фундаментален общочовешки архетипов фактор и стремеж за приобщаване към нетленността на камъка и пещерата като вход към отвъдното?“.

Друга обособена група статии са: „Скално светилище Каракая“, „Скално светилище Караташ“, „Скално светилище Кози камък“, „Скално светилище „Марков камък“ от връх Фекиро“ (в съавторство), „The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans“ (в съавторство), „Mythological aspect of the Dragon and the Great goddess as forgotten deities of waters fertility and reincarnation from the balkan antiquity“, „Structure of the sacred space, astronomical orientation and functional evolution of the rock-cut monument near the village of Lilych, Kyustendil region, Bulgaria“ (в

съавторство). Тя е посветена на представянето и популяризирането на малко известни скални светилища от Западните Родопи и Рила планина. Сред тях са „Кара кая“, „Кара таш“, „Кози камък“, „Марков камък“ от връх Фекиро в Рила планина. Към тях следва да се добави и архео-астрономическото изследване, посветено на скалното светилище при с. Лиляч, в южното подножие на Конявска планина, където след интердисциплинарен анализ са изведени и астрономическите функции на светилището. Основният принос в тази група статии откривам във въвеждането в научен оборот на малко известни скални сакрални паметници, както и в изследването с интердисциплинарни методи на един допълнителен, но важен аспект на скалните светилища, а именно техните архео-астрономически функции.

Важен акцент в тази група е изследването на топонима „Черната скала“. Представени са едни от най-значимите скални светилища от Западните Родопи: Кара кая, Салъков бук и Кара таш, като са тълкувани във връзка със сакрализирания релеф, визуалните контакти между тях и в контекста на социалната и стопанска структура, и на религията в Древна Тракия. Интересен акцент в тази група статии е изследването в сравнителен план между Драконовите къщи от остров Евбея и Долмените в Странджа, мислени и в двата случая, съответно в гръцкия и българския фолклор като домове на дракони/змейове. Факт, който свидетелства за съхранени особено старинни пластове.

Последната група статии: „Sacred Places as a Resources for Development of Cultural Tourism and Cultural Routes in Small Localities in Southwestern Bulgaria“, „Комплексното предварително проучване - необходим инструмент за успешно социално предприемачество“ има научно-приложен характер и е свързана с възможностите за приложение на изследваните древни сакрални паметници в областта на социалната икономика и в областта на културния туризъм.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

Като цяло следва да посоча, че в представените за конкурса научни монографии и статии, кандидатът за доцент гл. ас. д-р Антон Иванов Генов, е постигнал значими научни резултати. Като основен принос на хабилитационният труд следва да посоча въвеждането на ново методологическо решение и интердисциплинарен по своята същност научен подход. Като изхожда от забележителната повторемост на образи и символи в митологията и изобразителното изкуство на редица древни общества, д-р Генов предлага изследване на присъствието на архетипните символи и образи от човешката психика в древнотракийската религия, митология и изобразително изкуство.

Този иновативен научен подход му дава възможност да открие архетипите на героя и владетеля конник, на мъдреца и на Великата богиня и свещения брак от тракийската култура.

От останалите значими приноси в рецензираните научни трудове на д-р Генов следва да посоча успешното прилагане на семантичния и функционалния подход при анализа на скално изсечените светилища, което му дава възможност да навлезе дълбоко в същността и символиката на тези сакрални паметници. Тук следва да отбележа научния напредък в изследванията на кандидата за доцент в областта на символиката на основни природни кодове в тракийските скални светилища като космическата планина, скалата, пещерата, водата и пр, както и изясняването на мястото им в тракийската религия, митология и култ. Определен принос откривам и в изследването на култовата приемственост между древнотракийските и християнски свети места в Рило-Родопския масив.

Не на последно място следва да се посочат приносите на автора в публикациите по въвеждането в научен оборот на открити на терен неизвестни и малко известни на науката тракийски скални светилища от Рило-Родопския масив, от поречието на река Струма и западните български планини, често придружени с широк сравнителен културно-исторически, семантичен, функционален и архео-астрономически анализ.

Към научно-приложните приноси следва да се посочат изследванията на автора в областта на културния туризъм, имащи значение за развитието на културните индустрии в Югозападна България.

В преподавателската дейност определен принос на д-р Антон Генов е активното му участие в организирането и провеждането, вече години наред, на пътуващи студентски научно-практически семинари, чрез които студентите се запознават с най-значимите оригинали от културното наследство на България и на Балканите. Към това следва да се добави и приносът на кандидата за доцент в организирането и ръководенето на научно-практическото обучение на студентите, както от специалностите на катедра Културология, така и на Факултета по изкуствата.

IV. Критични бележки и препоръки.

Към текстовете на рецензираните научни трудове могат да се отправят и бележки, и препоръки, като например препоръката, да се подкрепи, в евентуално следващо издание, с още конкретни примери от богатата тракийска култура, текста на монографията „Архетипни символи и образи от тракийската култура и изкуство“. Не това, обаче, е най-важното. Най-важното е, че колежата Антон Генов се е справил

успешно с една сложна, интердисциплинарна по своя характер и трудна изследователска задача.

V. Заключение

Имайки предвид всичко гореизложено и въпреки направените препоръки, убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на гл. ас. д-р Антон Иванов Генов научното звание *доцент* в Научна област 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

Рецензент:

Проф. д.н.к. Васил Марков

30.09.2023 г., Благоевград

REVIEW

of the scientific works of Ch. Assistant Professor Anton Ivanov Genov, PhD, participant in the competition announced in the State Gazette No. 57/04.07.2023 for the position of "associate professor" in professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences (Theory and History of Culture (Archetypal Symbols from Thracian Culture))

By Prof. D.Sc. Vasil Markov, lecturer in the Department of Cultural Studies, Faculty of Arts of Southwest University "Neofit Rilski", member of the scientific jury, appointed by Order No. 1317/30.08.2023 of the Rector of Southwest University "Neofit Rilski"

The competition for associate professor in a professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences (Theory and history of culture (Archetypal symbols from the Thracian culture)) is organized according to the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation and the Internal Rules for the Development of the Academic Staff of the Southwest University "Neofit Rilski". Only one candidate appeared at the competition - Ch. Assistant Professor Anton Ivanov Genov, PhD.

I. Brief biographical details of the applicant

Ch. Assistant Professor Anton Ivanov Genov, graduated in 2004 with a bachelor's degree in "Culturology" from the Southwest University "Neofit Rilski". In 2012, he completed the master's program "Cultural Animation and Socialization of Cultural Heritage" in the Department of "Cultural Studies" - Southwest University "Neofit Rilski". From 2013 to 2017, he was a full-time doctoral student in the doctoral program "Theory and History of Culture" at the Department of Cultural Studies at Southwest University "Neofit Rilski". In 2017, he defended his doctoral dissertation on the topic "Rock sanctuaries from the Rilo-Rhodope massif. Semantic and functional aspects" in professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences. Since 2015, he has been an assistant, and since 2017, and currently, he is the main assistant in the Department of Cultural Studies, Faculty of Arts at Southwest University "Neofit Rilski". He is a lecturer in the disciplines "Ancient cultures in the Bulgarian lands, "Ancient Thracian heritage", "Culture of the Etruscans", "Tourism in the Balkan region", "National tourist sites in Bulgaria", "Cultural profiling of tourist destinations", "Cultural studies", "Bulgarian Medieval Culture", etc.

Dr. Genov has a specialization in "Italian Language and Culture" at the University for Foreigners in Perugia, Italy. He is a member of the Union of Scientists in Bulgaria, a member of the Faculty Council of the Faculty of Arts at the Southwest University "Neofit Rilski", a member of the University Research Center for Ancient European and Eastern Mediterranean Cultures at the Southwest University "Neofit Rilski". Colleague Anton Genov is a tireless field researcher - he is an organizer and participant in numerous field expeditions, as well as in national and international projects of the Center for Ancient Cultures from 2001 to the present. He is a co-organizer and participant in the three international scientific symposiums "Megalithic Monuments and Cult Practices" (2012, 2016, 2020), of the Center for Ancient Cultures, as well as the International Scientific Seminar "Dionysus in Thrace. The Megalithic Culture in Ancient Thrace" (2014), organized by Southwest University "Neofit Rilski", Boston University - USA and Thrace University - Greece.

He is an active participant in the organization and holding of the traveling student scientific seminars of the Department of Cultural Studies, at home and abroad, dedicated to cultural heritage. He is a participant in leading international and national scientific research and educational projects of the Faculty of Arts, among which stand out "Borderless Culture" and "Action Plan" under the European program INTERREG Greece-Bulgaria (2017-2021), as well as in the National Scientific research program "Cultural-historical heritage, national memory and social development" (KINNPOR) of the Ministry of Education and Culture of the Republic of Bulgaria (2019-2022). In 2020-2022, Dr. Genov is a functional expert for the Faculty of Arts at Southwest University "Neofit Rilski" under the project of the Ministry of Education and Culture "Student practices phase 2".

II. Characteristics of the candidate's scientific and scientific-applied production

Ch. Assistant Professor Anton Genov, PhD, fulfills and exceeds the minimum national requirements for an "Associate Professor" in Scientific Area 3. Social, Economic and Legal Sciences, as well as the additional minimum requirements of the Southwest University "Neofit Rilski" of Applied Sciences for an "Associate Professor" in the same scientific area. He took part in the competition for the academic position "docent" in professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences (Theory and history of culture (Archetypal symbols from Thracian culture)) with a habilitation thesis, one scientific monograph, one chapter in a collective scientific monograph and 17 scientific articles. The research is on the topic of the competition.

The habilitation thesis of Ch. Assistant Professor Anton Genov, PhD - Archetypal symbols and images from Thracian culture and art. Blagoevgrad": Neofit Rilski, 2023, ISBN

978-954-00-0329-0 consists of 143 pages of text. It is structured in 5 chapters. It has an introduction, a conclusion and a detailed bibliography. In the introduction, the author introduces us to the main problem of the study, namely the remarkable repetition of images and symbols in the mythology and visual arts of many prehistoric and ancient societies, often in the absence of any cultural contact between them. It presents in a critical and analytical plan the methods applied so far and the hypotheses expressed to explain this fact. It is in this connection that Dr. Genov proposes a new methodological solution - a study of the presence of archetypal symbols and images from the human psyche in ancient Thracian religion, mythology and fine art. Even here, I should point out that it is an innovative, pilot, inherently interdisciplinary scientific approach in our science.

In the first chapter, "The Mother Goddess as an Archetype in Ancient Cultures. Examples from Ancient Thrace" the author analyzed the archetype of the omnipresent divine beginning, personified in prehistoric and ancient societies by the Great Mother Goddess. A sufficient number of examples of the Great Goddess from the ancient cultures of the Mediterranean, including Ancient Thrace, have been presented and analyzed to support Dr. Genov's main thesis of the archetypal character of the Great Goddess. For me, in this chapter, the analysis of the image of the water nymph as a manifestation of the Great Goddess, from Euripides' drama "Rhesus", has the greatest contribution.

The second chapter is dedicated to "The Archetype of the Hero or the Divine Child as the prototype of the hero-ruler in Thracian culture". Here, the author maintains the thesis that Herakles, Moses, Romulus and Remus can be considered as prototypes of this image from ancient mythology, and "in a Thracian context, many of the myths about legendary personalities such as the mythical conception of King Rhesus..., Orpheus". Dr. Genov found encoded in the archetype of the hero (formulated by K. G. Jung) the main goal - to fight the terrible monsters of darkness in the ancient initiation rite and in the male initiation. Here, I find the leading contribution of the author in the outline of a broad comparative analysis of the archetype of the horseman hero and ruler from the Thracian culture as a symbol and path to the divine, as well as in the outline of his characteristic functions of hunter and warrior.

The third chapter is entitled "The archetypal image of the sage as a transition to deification". Here, Dr. Genov explores reincarnation in the retreat of a number of mythological and folkloric characters and their transformation into sages as the final stage of initiation before death. In my opinion, the author rightly connects this archetype with the image of the forefathers - a symbol and hope for future generations in ancient and traditional societies. The thesis of the colleague Anton Genov deserves attention, in which he connects the sacralization of the sage

with the archetype of the Whole Person, according to Jung. Successfully, in support of this thesis, the example of empty Thracian-tombs-temples was used, interpreted by the author as mythological "evidence" of the third degree of deification - "ascension" to a kind of Thracian paradise.

The fourth chapter is devoted to "Sacred Marriage as an Archetype of Logical Ending and New Beginning." Here, Dr. A. Genov explores the symbolism of sacred marriage in the ancient religions and cult practices of the civilizations of the Ancient East in two aspects - as a symbol producing fertility in the field, on animals and people, and as a sign of the divine origin of royal power. On the basis of written sources and scenes from the monumental Thracian art, the author focuses the investigated issues on the religion and mythology of Ancient Thrace, examining it in a comparative plan with the mythology of the ancient Celts. For me, the most significant scientific progress here is found in the author's thesis about the leading role of the image of the Great Goddess - the ruler of both life and death in the ancient religious concept of identifying the sacred marriage and death, as part of the formation of the mythological concept in Ancient Thrace for the immortalization of the ruler. A fact attested in the monumental visual art of at least two Thracian tombs - from town of Kazanlak and from village of Sveshtari.

In the fifth chapter, the author has explored the archetypal symbols in the sacred places of the Thracians. The analysis is concentrated on the problem of projecting archetypal thinking on sacralized mountains, rocks, caves, rock arches, etc. In this context, the rites of passage of the ancient Thracian cult practices in their holy places, as well as the role of natural codes in them, were investigated.

In conclusion ch. assistant Professor Anton Genov summarized the results of his research and identified both problems and opportunities for expanding this research in the future.

The bibliography attached at the end of the text is complete and corresponds to the researched issues. It contains a total of 164 scientific titles, of which 110 are in Bulgarian and 54 are in Latin - in English, German, Italian, etc. languages.

Bearing in mind all of the above, I am convinced that the peer-reviewed scientific work of Ch. Assistant Professor Anton Ivanov Genov, PhD, has an interdisciplinary character, with significant scientific contributions and possesses all the merits of a habilitation work in Professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences.

Dr. Anton Genov's monograph *The Deified Nature. Rock sanctuaries from Rila, Rhodopes and Pirin Mountains*. Veliko Tarnovo: Faber, 2018, ISBN 978-619-00—0815-6 is essentially a publication of his dissertation work, which is why it is not subject to review in this

text. Thus, the author enables wide access to the scientific community to the scientific results of his doctoral thesis.

Ch. Assistant Professor Anton Genov, PhD, is a co-author in the collective scientific monograph V. Markov, Al. Gotsev, A. Genov, D. Spasova, An. Ifandiev. Megalithic sanctuaries in Southwestern Bulgaria. Blagoevgrad: Neofit Rilski, 2021. ISBN 978-954-00-0276-2. The book is a summarizing result of the 20-year interdisciplinary field studies of the collegium of the University Research Center for Ancient European and East-Mediterranean cultures of the megalithic culture in Southwest Bulgaria. Dr. Genov is the author of the 3rd chapter "Megalithic sanctuaries from the Konyavska Mountain and the Struma river basin", as well as the corresponding part of the catalogue to the collective monograph.

The main contribution of this publication is the study in monographic and catalogue form of numerous unknown and little-known to science rock sanctuaries from the researched region, as well as the semantic and functional analysis to which some of them are subjected. A merit of the study is the rich photographic material from the studied rock sanctuaries, which, together with the text, turns it into a valuable primary source for future research on this topic.

Dr. Anton Genov has submitted 17 scientific articles for his participation in the competition for associate professor, of which 11 are in Bulgarian and 6 in English. They can be divided into several thematic circles, according to the nature of the researched issues, reflecting the scientific interests and pursuits of the author.

A thematic round of scientific articles is devoted to the presentation and analysis of the semantics and functions of water and rock in ancient religious-mythological thinking and in ancient holy places. It includes the articles: "Ancestral cults in Ancient Thrace. The cult of the rock and its folklore-mythological reminiscences (co-authored). Some examples from the Western Rhodopes Mountains in the context of the Mediterranean", "Magical Functions of Water in the Mythological Concepts of Ancient Cultures" (co-authored), "The Toponyms "The Black Rock" and "The Black Stone" - two emblematic examples of open- air sanctuaries from the Western Rhodopes Mountains" (in co-authorship), "Crossing through a rock crevice as a healing practice - traditions, modernity and mutilation", "Preserved funeral practices and beliefs in Asia as a key to unraveling the past of Europe and the religious thinking of mankind" , "The Deified Nature. The sacralized caves as an allegory of the Otherworld", "Continuity in the sacred space of the Thracian megaliths and the Christian churches of the Western Rhodopes Mountains".

A special place is devoted to the connection of water with fertility, with the mythological images of the Dragon and the Great Mother Goddess and with sacred marriage.

With the cult of the rock, the author has connected the numerous examples of ritual penetration through rock openings, slits and arches, successfully interpreting them as a ritual-magical change of the status of the person. Referring to a large group of sacral monuments of this type from the Bulgarian lands, Dr. Genov has placed them in a broad comparative cultural-historical plan. Related to this problem is the author's article dedicated to the symbolism of the cave, as a path to the other space and the world of the ancestors.

To this group of articles dedicated to cult-ritual practices in holy places, the review article by colleague A. Genov on the incarnation as a type of funeral practice and its deep roots in the prehistoric and ancient societies of the East, as well as the testimonies for similar burial practices among the Thracians and Celts. The study by Dr. A. Genov, dedicated to the cultic continuity between the Thracian rock sanctuaries and the Christian holy places that succeeded them, also deserves special attention. With the erudition and eye of a connoisseur of the specific sacred monuments from the terrain of the Western Rhodopes Mountains, the author has presented a broad picture of this extremely interesting process, interpreting the cultic continuity in a deep genealogical context, drawing numerous parallels from Thracian and Hellenic mythology and religion. The author's research on the recently discovered rock tomb near the village of Žiževo should be added to this group of articles. As a result of the analysis, Dr. Genov comes to the conclusion that burials in rock tombs should be thought of as a "fundamental all-human archetypal factor and aspiration for inclusion in the imperishability of the stone and the cave as an entrance to the afterlife?".

Another distinct group of articles are: "Karakaya Rock Shrine", "Karatash Rock Shrine", "Kozi Kamak Rock Shrine", "Markov Kamak" Rock Shrine from Mount Fekiro" (co-authored), "The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans" (in co-authorship), "Mythological aspect of the Dragon and the Great goddess as forgotten deities of waters fertility and reincarnation from the Balkan antiquity", "Structure of the sacred space, astronomical orientation and functional evolution of the rock-cut monument near the village of Lilych, Kyustendil region, Bulgaria" (co-authored). It is dedicated to the presentation and promotion of little-known rock sanctuaries from the Western Rhodopes and the Rila Mountains. Among them are "Kara kaya", "Kara tash", "Kozi kamak", "Markov kamak" from Mount Fekiro in Rila mountain. To them should be added the archaeo-astronomical study dedicated to the rock sanctuary near the village of Liljach, at the southern foot of the Konyavska Mountain, where, after an interdisciplinary analysis, the astronomical functions of the sanctuary were also deduced. I find the main contribution in this group of articles in the introduction into scientific circulation of little-known rock sacred monuments, as well as in the study with interdisciplinary

methods of an additional but important aspect of rock sanctuaries, namely their archaeo-astronomical functions.

An important highlight in this group is the study of the toponym "Black Rock". Some of the most significant rock sanctuaries from the Western Rhodopes Mountains are presented: Kara Kaya, Salakov Buk and Kara Tash, and are interpreted in relation to the sacralized relief, the visual contacts between them and in the context of the social and economic structure and religion in Ancient Thrace. An interesting highlight in this group of articles is the comparative study between the Dragon Houses from the island of Euboea and the Dolmens in Strandzha Mountain, thought of in both cases, respectively, in Greek and Bulgarian folklore as homes of dragons/dragons. A fact that testifies to particularly ancient layers being preserved.

The last group of articles: "Sacred Places as a Resources for Development of Cultural Tourism and Cultural Routes in Small Localities in Southwestern Bulgaria", "Complex preliminary research - a necessary tool for successful social entrepreneurship" has a scientific-applied nature and is related to the possibilities of application of the investigated ancient sacral monuments in the field of social economy and in the field of cultural tourism.

III. Main contributions in the candidate's scientific, scientific-applied and teaching activities

In general, I should point out that in the scientific monographs and articles submitted for the competition, the candidate for associate professor, Chief Assistant Professor Anton Ivanov Genov, PhD, has achieved significant scientific results. As the main contribution of the habilitation work, I should point out the introduction of a new methodological solution and an inherently interdisciplinary scientific approach. Starting from the remarkable repetition of images and symbols in the mythology and visual art of a number of ancient societies, Dr. Genov offers a study of the presence of archetypal symbols and images of the human psyche in ancient Thracian religion, mythology and visual art. This innovative scientific approach enabled him to discover the archetypes of the horseman hero and ruler, the sage and the Great Goddess, and the sacred marriage of Thracian culture.

Among the other significant contributions in the peer-reviewed scientific works of Dr. Genov, I should point out the successful application of the semantic and functional approach in the analysis of the rock-cut sanctuaries, which gives him the opportunity to penetrate deeply into the essence and symbolism of these sacred monuments. Here I should note the scientific progress in the research of the associate professor candidate in the field of the symbolism of basic natural codes in the Thracian rock sanctuaries such as the cosmic mountain, the rock, the cave, the water, etc., as well as the clarification of their place in the Thracian religion,

mythology and cult . I also find a certain contribution in the study of the cult continuity between the ancient Thracian and Christian holy places in the Rilo-Rhodope massif.

Last but not least, the contributions of the author should be mentioned in the publications on the introduction into scientific circulation of Thracian rock sanctuaries discovered in the field and little known to science from the Rilo-Rhodope Mountains massif, from the river Struma and the western Bulgarian mountains, often accompanied by broad comparative cultural-historical, semantic, functional and archaeo-astronomical analysis.

Among the scientific-applied contributions, the author's research in the field of cultural tourism, important for the development of the cultural industries in Southwestern Bulgaria, should be mentioned.

In the teaching activity, a certain contribution of Dr. Anton Genov is his active participation in organizing and conducting, for years now, traveling student scientific-practical seminars, through which students get to know the most significant originals from the cultural heritage of Bulgaria and the Balkans . To this should be added the contribution of the candidate for associate professor in organizing and leading the scientific and practical training of students, both from the specialties of the Department of Culture and the Faculty of Arts.

IV. Critical notes and recommendations

Notes and recommendations can be made to the texts of the peer-reviewed scientific works, such as the recommendation to support, in a possible next edition, with more concrete examples from the rich Thracian culture, the text of the monograph "Archetypal symbols and images from the Thracian culture and art". However, that is not the most important thing. Most importantly, colleague Anton Genov has successfully coped with a complex, interdisciplinary in nature and difficult research task.

V. Conclusion

Bearing in mind all of the above and despite the recommendations made, I confidently suggest to the respected Scientific Jury to award Ch. Assistant Professor Anton Ivanov Genov, Ph.D. Scientific title Associate Professor in Scientific Area 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.1. Sociology, anthropology and cultural sciences.

Reviewer:

Prof. D. Sc. Vasil Markov

09/30/2023, Blagoevgrad